

Ács József

LENTI 1.

2020-07-16 | **VERSCIKLUS**

1 | ECSETVONÁSOK

a folyosó szegélyét csapkodó lucskos rongy
csattanásait hallom
égnék emelt feneket látok hátrálni

tompa világosság figyel az ablak négyszögén
ellenfényben terpeszállásban tolat felém a gyakorlóruha
lakója kihúzza magát csuklójával homlokát törli
kicsavarja a rongyot
mintha kisállat nyakát tekerné ki
megemeli a vödröt hátrébb teszi
nem bízik benne hogy a mozdulat hatásos volt
hogy a nyakcsigolyát sikerült elroppantani
földre ejti hát a tetemet
széles mozdulatokkal a két falhoz csapdossa
mázol
araszol tovább
kirobban a szomszédos körletajtó valaki elbődül
táposok sorakozóóó!

2 | AZ ÜRES PAPÍR

a nagy gimnáziumok éltanulói
arccal előre belezuhantak a sárba
felvételt nyertünk a felsőoktatásba
a tápon nevelt napot nem látott csirkék
az olajfestékekkel búzavirágkékre mázolt
nehéz fegyverládák közt
gyorsan felismerték
a hajdúsági szabolcsi legények mennyivel
tapasztaltabbak keményebbek önállóbbak
és kegyetlenebbek
helyüket pontosan kijelöli
a sorállomány kasztrendszer
elől az ugráltatott kopaszok
mögöttük a pattogás jogát elnyert gumik
leghátul a meglassult öregek
a varsói szerződésnél KGST-nél masszívabb

és kikezddhetetlenebb struktúrában
minden panaszkodás szánalmas
csak ront a helyzeten
a sérelmi politika mozgástere nulla
a táposok külön bélyeget viselnek
senki nem mondta hogy *előfelvételis*
ha elhangzott ez a szó tudni lehetett
a folytatás eleve érdektelen
csak tiszték beszéltek így
csak a parancsnok a mikrofonba
a csontsovány de sztentori hangú
bujdosó alezredes
az ezreddiszkónak gúnyolt
vigyázzmenettel zárt sorakozón
a nagy példányszámú napilapok
és pártkongresszusok párhuzamos nyelvén
a párhuzamos valóságban
párhuzamos mert lerázhatatlan
de a mindennapokkal
egyetlen ponton sem érintkezik
mindenki tudta hogy
előfelvételisek nincsenek
táposok vannak
csak táposok
előfelvételis
csak papíron létezik
de a papír mindent kibír
az üres papír

Fortepan/ Mujzer Péter

3 | A HÚSDARÁLÓ

a bevonulók érkezése az éjszakába nyúlik
a tízórás vonatozástól eltikkadt társaságot
olajszagú teherautók viszik a lenti vasútállomásról
ponyva nélkül a 75-ös úton
a menetszél a hajunkat tépi
kétoldalt suhognak a fák
torzonborz báméskodók
fejünk felett a tejút
holdtalan koromsötét
ülünk összezsúfolt cafatok
a húsdaráló hengerében
értelmét veszi a félelem
mindegy hogy félünk vagy sem
hogly feladatnak tekintjük
vagy szívből gyűlöljük
mert a gyávákkal és a bátrakkal
most ugyanaz történik
valahol a fenyveserdő mélyén
roppant gőzkalapács jár
valami irdatlan állat döngöli a földet
zajdánál lekanyarodnak a teherautók
a bottyán jános laktanya kapuja kinyílik
a lázas készülődésben
mindenhol minden villany ég
hátrul az egyik melléképület
viszonylag sötét
a teherautókról már parancsszóra
ereszkeánek alá a civilek
még sehová se illenek

azt se tudják miskafa merre
dumm dumm
dumm dumm
üt a monoton gőzkalapács
térdeden át az agyadba hatol

4 | ÚJONCOK A REPTÉREN

majd úgy hívják legénységi étkezde
és persze senki se hívja majd így
a hadtápszolgálatra beosztottak
a csellósok akiknek fel kell mosniuk
reptérnek nevezik
ezüstös holdas éj
leszek-e még boldog én
jaj de fáj jaj de fáj
szívem egy kislány után
ha ebédelni megy a század
mindenki egyszerre lép
ezt a nótát kell majd fújni
a végtelenségig
de senki sem a szívére
csak az új bakancstól feltört lábára gondol
jaj de fáj jaj de fáj
minden lépéssel tűt döfesz
csontig a sarkadba
sebgyógyulásig viselhetsz tornacipőt
de annak is le kell taposni a sarkát
és papucsként hordani
különben megőrülsz
leszek-e még boldog én
boldog
üresen kong a szó

puszta hangalak
semmit sem jelent
az *én* szó ellenben
megtelik értelemmel
azt hinnénk a hadseregben
ledarálják az ént felmorzsolják
ám épp ellenkezőleg
sehol sem hizlalják olyan kövérré
a teherautóról leparancsolt újoncok
ezt még nem tudják
megindulnak a sötétben
a kivilágított étkezde felé
főtt debreceni mustárral cétea
meg két szelet kenyér
cé mint citromos
még nem tudjuk hogy
a hadseregben
mindent kényszeresen rövidítenek
műanyag ülőke fém lábak
majd ha egyszerre áll fel a század
s mindenki egyszerre löki hátra székét
a hányásmintás szürke kőlapon
az szól az visszhangzik majd
egyelőre egyesével állunk fel
a hadkiegészítő parancsnokság listái alapján
beosztanak minket
nem tudhatom még hogy
megint csak papíron
aknavető irányzó leszek
nem tudhatom még
hogy munkásszázadba kerülök
ahol nem lesz éleslövészet

és sohasem kell elsütnünk a kisbuktát
a 82 mm-es aknavetőt
a szerbek lőtték aztán ilyennel
a szarajevói piacot
de hol van még a balkáni háború
tíz év se kell
de ezt még senki se tudja
és senki se hinné

5 | ADD FEL MAGAD

a fák mögött
a nagy kémény és a
sötét melléképület
a felfűtött ezredfürdő
parancsszóra levetkőzől
majd pőre fenekeddel a
falnak támaszkodva
ruhádat cipődet bedobod
a kapott barna papírzacskóba
lezárod fekete filccel megcímez
igen jól érted elpostázod haza
képzeld csönget a postás
ennyi maradt
egy zsák cipővel nadrággal
komikus
majd beszarsz rajta
külön a bél külön a töltelék
csempézett helyiségbe terelnek

a pucér sokasággal
ugyanolyan hányásmintás szürke kőlapok
a zuhanyrózsákból víz jön
kinek melegebb kinek hidegebb
de víz
továbbhajtanak
belépsz a raktárajtón
ágyékkodra nagy marék
fehér por puffan
fertőtlenítő száll a levegőben
hozzád vágnak gatyát atlétát
inget sapkát zubbonyt zoknit nadrágot
mindent sacra gyerünk
majd elcseréli
több száz ember
végül is logikus
ők is unják már
jócskán elmúlt éjfél
kikerülsz a gyárból
beöltöztetett kopasz
újszülöttként kiböfensz hátul
a ruharaktár nagy farpofái közül
mehetsz a szintedre fel

6 | ÉN GIPSZ JAKAB

katona
jöjjön be menjen ki
hogy jött be menjen ki
hogy ment ki jöjjön be
sapkát le
menjen ki
jöjjön be

engedélyt kérni ki fog talán a nagyanyám
menjen ki és jöjjön be
kérek engedélyt bent tartózkodni
menjen ki
hogymint ki jöjjön be
kérek engedélyt bent tartózkodni
sapkát
menjen ki jöjjön be
nem kért engedélyt
menjen ki jöjjön be
kérek engedélyt bent tartózkodni
kicsoda kér engedélyt
menjen ki jöjjön be
mondja én gipsz jakab
kérek engedélyt bent tartózkodni
kérek engedélyt bent tartózkodni
tartózkodjon honvéd
napközben ágyra ülni feküdni tilos

Fortepan/ Varga János

7 | SZÁZAD ÁLLJ

az alapkiképzés során
számon tartják minden másodpercedet
színpadi jelenlét örökös készenlét
a kocsonya legmélyén
agyvelődöt kanalazzák
szorít a bakancs bő a nadrág
a gőzkalapács alatt döng a föld
de nem hallja senki sem
milyen gőzkalapács
inkább nem mondosd
kiigazodik feltakar
előre néz a kocsonya üvegén keresztül
század állj

nem szólhatsz nem nyithatsz ajtót ablakot
számon tartják minden másodpercedet
így aztán neked is számon kell tartanod
a körletben most néma csend van
érezed hogy egyesével nőnek a hajszálaid
valaki odabent rettentőt ásít
ki kell húznod valahogy
a következő szívdobbanásig
fokozatosan fölerősödik
valami szerfelett ritka mágneses mező
s mint lassított felvételen
csempefalhoz vágott felmosórongy
– itt fókának hívják –
ólmosan csap feléd a kiképző
elnyújtott megjegyzése
a szekrényrend kapcsán
hol van
nem a balkáni háború
a szarajevói mészárlás
hol a nap vége
mindent kitölt az idő szúpercegése
mindent kitölt a
belélegezhetetlen kocsonya
akkor is ha épp a sportkombinát
ovális pályáján futtatnak
kúsztok a mezőn vagy
gyakorló kézigránátot dobtok
acélkeményen óriási lendülettel
semmi se történik
század állj

8 | NINCS MESE

a vasárnapi eskütételt
az iskolai évvárók modorában rendezik
az újoncok nagy igyekezettel verik
a vigyázzmenetet
néhány ideges óra a városban
a családdal
rögtönzött piknik
az erdőszélen
semmit nem lehet elmesélni
mert nincs hozzá nyelv
még azt hinnék panaszkodom
vádaskodom magyarázkodom nyelvem
határai
világom határait jelentik
két világ lakója vagyok
ezekhez külön nyelv tartozik
ahol most fogva tartanak azt
belül hordozom mint titkot
belül hordozom
pedig nagyobb nálam
sajnos kétséges
találkozhatunk-e így igazán bárkivel
a búcsúzkodásból
már nem emlékszem semmire
csak a nyílegyenes betonútra
és hogy dörrenve becsukódik mögöttem
a fenyvesmélyi laktanya vaskapuja

felső kép | Fortepan

Ács József

LENTI 2.

2020-07-20 | **VERSCIKLUS**

9 | **SENKI SEHOVA**

eskü után szétszórtak minket
a végleges helyünkre
megtudtuk az első zászlóalj a legkeményebb
a második se éppen szanatórium
a harmadik a maradék

azok inkább építenek
én oda hullottam a szétnyíló ökölből
egyedüli táposként a munkásszázadba
írnoknak többnyire teológusokat tettek meg
mert ők letöltötték mindhárom időszakot
körletünk egyetlen
bibliaolvasást ajánlgató
szerény és halkszavú baptistáját
egy hét után fűtőnek vezényelték
az ezredkonyhára
maradtam végképp kakukktojás
a villanszerelők hegesztők kőművesek között
rögtön kiderült
az alapkiképzésen belénk vert szigorú napirend
a reggeli tornától a takarodóig
párhuzamos valóság csupán
az élet nem hasonlít
a tűfilccel rajzolt szekrényrendhez
ütköző érdekek vezérlik
szeszélyek felgyűlt indulatok
szabadságot hiába kérnek
senki sehova
a rövidebb három nap
mire szabolcsba hazaérnek
már jöhetnek vissza
a hosszabbat meg nemigen adják
a megíratott papír se biztos
beeshet könnyen a páncél mögé
reggeli tornára még a kopaszok se járnak
ők inkább a folyosót mossák
az öregek sokszor
nem mennek ebédelni

felhozatják csajkában a kaját
este a gumik ultrát szórnak szét papírzacskóból
vagy samponpárnácskákat taposnak el
beultráznak beegereznek
vízzel telt vödröket hozatnak a kopasszal
aztán felrúgják
a kiömlött vizet kell feltakarítani
motoros fóka – felmosófára tekert rongy –
használata szigorúan tilos
a benzinfüst csípné az öregek szemét
ez a BSZ betűszóval jelölt boldog szabadidő
a mosószeres víz felhabzik
különösen nehéz guggolva
két egymás mellé tolt
emeletes ágy alá középre benyúlni
letérdelni a vízbe nem tanácsos
fejlettebb változat ha behozatják a
zuhanyzóból a hajdú mosógépet
azzal veretik fel a habot előre
és úgy döntenek szét a körletben
gyakori beszédtema
kit hogyan kanalaztak meg
ágyra fektették lefogták
majd az ingét trikóját félrehúzva
a hadtápkészletből kiemelt kanállal
vörösre csapdosták a meztelen hasát
akadt a században néhány félkegyelmű
az ormótlanul mozgó kövérkés kormány
vagy a zsokétermetű perge
minden kopasz hálás lehetett nekik
hogyan magukra vonják az öregek figyelmét
na milyen volt a műtét kormány?

kérdezték sorakozó közben köréje gyűlve
jó volt! mondta csempe száját félrehúzva
jó? ááá nagyon jó! lícitált vigyorogva
röhögött de a szemében ott ült a félelem
jó volt? akkor kapsz ma este is
kormány arcáról leolvadt a mosoly
nem köszönöm szabadkozott
egyelőre elég volt mondta
már csak magának
közvetlenül a bakancsa elé
hullajtva a szavakat
a folyosó kövére
egyelőre elég
hetedik század levonul
irány az étkezde
a kanalizáció fájdalmas
csíp de nem marad nyoma
másnap nem lehet bizonyítani
álomszerű szétfosló látomás
nincs hová fordulni vele
megtörtént és mégsem történt meg
magadban kell elintézned
másodjára már ezt is tudod
hatása így kiteljesedik
műtét közben
a kanalizáció az egyedüli valóság
világgá fúvódott buborék
várod hogy elpattanjon
várod hogy leszerelj

10 | EZERNAPÚ JÓSKA

ahol sok tápos volt
mint mondjuk feljebb
a nyolcadik században
ott gyakrabban váltak
gúnyolódások céltábláivá
igaz a teher meg is oszlott
kialakultak a bajtársiasság zárványai
a kötelező önzés rendszerében
nekem nem volt kivel összetartanom
esőben szélben hidegben
tétlenül várakozva
anyagra teherautóra
egy-egy ügyetlenebb mozdulat kapcsán
néha felfigyeltek rám
és elhegedülték a nótámat
mely a többi táposétól
nem sokban különbözött
mert hisz semmit sem tudtak rólam
örök refrének vázolták nekem
ezernapú jóska mitikus alakját
visszajössz még kétezerbe
köztudott volt
a táposok egyetem után
hallgató tiszthelyettesként töltik le
a maradék időszakot
váll-lapjuk sárga csíkja miatt
rigóknak nevezték őket
lentibe is került belőlük
többnyire kedvetlenül ténferegtek
komoly feladat nélkül
és várták hogy leszerelhessenek
a sorállomány hétköznapijai

mindinkább a centi körül forogtak
a kis nyélre szorosan feltekert majd
műgonddal gázolajba áztatott
szabócenti rugalmassá vált
függélyes mozzgatással
be lehetett rázni a kopaszoknak
sorakozó alatt mint ostorral
odacserdíteni a fülükre
esti szertartásként kisollóval
levágni róla az utolsó számot
elégetni elszórni eltemetni
a táposok nem végleg szerelnek
magyarázta nagy hévvel
a bikaerős hertelendi
közvetlen közélről az arcomba lehelve
táposnak nem lehet centije

Fortepan/ Chuckyeager Tumblr

11 | ÓVÓHELYEN

lenti gödörszerű képződmény volt
kikerülni onnét csak egyetlen
varázsigével lehetett
vezénylés
mezőgazdasági munkára vittek
egy szakasznyi embert a kiskőrösi laktanyába
délután indult a ponyvával lefedett teherautó
épp felfértünk rá a málhazsákjainkkal
az őszi tájból semmit se láttunk
döngött alattunk az út
fogalmunk sem volt merre járunk
de a sofőrnek és a kocsiparancsnoknak sem
eltévedtek és közben besötétedett
így még kevésbé tudtak tájékozódni
kis mellékutakon rázkódtunk órákon át
sötétben ültünk összezárt térddel
a padokon egymásnak szorítva
valaki mondta már elmúlt éjfél
hirtelen háborús idők szagát éreztem
torokszorító vészterhes hónapok súlyát
az óvóhely mélyén hallani hogy a házak
kint veszett robajjal összedőlnek
hallani hogy szétporlik minden
s jó ha testünk megmarad
egyetlen vagyonunk immár
végül a kocsi nyekkenve megállt
szálljanak le szólt nagy őrmester
ütött-kopott világvégi benzinkút

árválkodott a sárga lámpafényben
lakatra zárva s mi zsibbadt lábunk
tuskóin inogva
az útszéli árokba pisáltunk
most már azt se tudtuk hol vagyunk
a kis termetű tiszthelyettes
híresen szűkszavú ember volt
testéhez képest óriás feje
sápadtan lebegett felettünk
arcán himlőhelyek fakó holdkráterei
összeszorított szájjal állt
járműre
mondta s antantszóját rántva visszaszállt
alsóbbrendű utakon zötyögtünk tovább
a véletlen szeszélyének köszönhetően
pirkadatra kiskőrösre értünk
reggel befutott a téesz roburja
a laktanyából a közeli borkombinátba jártunk
táposként a mázsaházba kerültem
mert ott számolni kell
gumicsizmában felmáztam a
bejövő teherautók platójára
a kallantyúval felszerelt
kályhacső-forma fémhengert
mélyen a rakományba döfve
mintát vettem a szőlőből kipréseltem
megmértem és bediktáltam a cukorfokát
végig civilek között
az ablaknál a könyvet vezető
katonaférjét hazaváró fiatalasszony
reggelenként friss zsömlét
kakaót parizert hozott

kishíján elhittem
hogyan az élet hrabal-novella
kiskőrösön nem túrték az ordítóaszt
nem mi mostuk a folyosót
sokan voltunk kopaszok tehát
könnyen végeztünk mindennel
hamar letelt a két hét
kiállt a teherautó s mindannyian
visszaindultunk az éjszakában
kétoldalt sötéten suhant a kunság
alattunk nyálkás úton surrogó gumik
nagy őrmester megint csak eltévedt
végigkanyarogtunk tolnán somogyon
mellékutak fekete csövein törtünk előre
fél napot rázkódtunk kuporogva
a bálna béltraktusában
a gőzkalapács zajában
hogyan a tejfehér reggel félhomályában
csattanva záruljon mögöttünk a laktanyakapu
s mi összetörve és kialvatlanságtól szédelegve
visszapottyanjunk a megszokhatatlan
de ismerős gödörbe

12 | SZEREZZ SZENET

egyre korábban sötétedett
a belszolgálat ha elunta
az ügyeletes bútort támasztani
a folyosót mosatta a kopaszokkal
vagy ócska fókákkal a vizesblokkot
ha netán az öregektől kért valamit
a fejéhez vágta hogy aggódógép
el vagy te tévedve

öreg rozmár nem szaroz már
a gumiknak joguk volt felrúgni a
kopaszok stokiját ha nem tetszett nekik
gyufásdobozzal méregették elég lapos-e
a műanyag ülőkére hajtogatott gyakorlóruha
gyufaszállal piszkáltatták a bakancs recéből
a beleszáradt agyagot ha rászálltak valakire
s ha ráuntak az apránként elkortyolt
kantinban vásárolt arcszeszre
kizavartak valakit hogy
átszökve a kerítésen
lopott gyakorlóruhákért cserébe
a közeli faluból pálinkát hozzon
miskafai rettenetést
egyszer megbukott valaki visszafelé
az ügyeletes tiszt karjába szaladt
bujdosó éjjel fél tizenkettőkor
tartott ezredsorakozót
ott ismertette a rendkívüli eseményt
késő ős volt fűtési idény
fát kellett szerezni
de senki nem tudta honnan
hosszas kérdezősködéssel
mendemondák alapján találtam meg
a telephely mögött a kidöntött farönköket
épp a tűzérosztály két táposa
húzta-vonta fűrészét az egyik
mások a karbantartáshoz felállított
faállványzat deszkáit lopták
nem lehetett válogatni
hidegebbre fordult az idő
a körlet hangadó öregjének

a vaskályha mellett volt az ágya
tihanics tizedes szerette a meleget
ám reggelre leégett a fa kihűlt a körlet
ács
mondta következő este
sehogy nincs ez jól
hogy üldögélsz itt
az öregek meg csak fagyoskodjanak
felnéztem
szerezz szenet mondta
hol lehet szenet találni
kérdeztem ostobán
nehogy már megmagyarázd
mondtam szerezzél szenet
törtem a fejem hiába
ács
nem hallom
ez vészjóslóan hangzott
parancs értettem mondtam
lenyomtam a körletajtó kilincsét
kérdősködtem
persze senki nem tudott
semmiféle szénraktárról
egyvalaki emlékezett csak
régen tartottak szenet
a telephely mögött
az egyik épület udvarán
hát jó
megindultam a vödrömmel kifelé
a kettes őrséghez vezető úton
a koromsötétben
aztán düledező tégl épületek közt

elgazosodott udvarokon bukdácsoltam
szemétkupacok vasak betondarabok között
végül is mi ez az egész
nem kérdeztem hogy kerültem én ide
mert azt pontosan tudtam
de hogy hová
az érdekelt volna
van-e nyelv mindezt elmondani
és vajon kinek
végtelennek tűnő
hasztalan keresgélés után
valamelyik sarokban
a holdfényben fagyott szénport tapogattam
majd puszta kézzel vertem kapartam vájtam
a vödörbe ejthető egy-két szénrögért
közben az önsajnálát olvadékonyabb rétegeiben is
egyre mélyebbre túrtam
hiába meg kellett állapítanom
a világegyetem közönyös
a miskafai határban
a dombok mögött
valami irdatlan állat döngöli a földet
vagy a gőzkalapács ökle
s én a csontvelőmíg tápos vagyok
tartás nélkül
híján minden élelmességnek
így hát kijár a megvetés nekem
ebben a közegben élelmesség
és életképesség egyet jelent
mert semmi nem úgy van
ahogy mondják
rettegve vittem a vödröt

fel a lépcsőn
az első két szint a harckocsizóké
végigkacsázva a folyosón
benyitottam a körletbe
tihanics már pizsamában
odakoppantottam a jéghideg fémvödröt
alján szénporban apró szénrögök
darabka kozmosz
ott álltam mocskosan elgyötörten
fájó ujjbegyekkel
undorral végigmért legyintett
kintről a belszolgálat hangja harsant
hetedik század takarodó

Fortepan/ Urbán Tamás

13 | EZZEL KELL BEÉRNEM

tihancsot előléptették szakaszvezetővé
de a rám testált feladat nem változott
szenet szerezni
mindenki melegre vágyott
felötlött hogy egykori körlettársunk most
az étkezde és a konyha kazánját fűti
megkerestem és beengedett
ezt még be kell fejeznem mondta
kocszot talicskázott épp s én
előadtam a történetemet
ad ő szenet mondta szelíden
csakhogy ez kazánba való
a samottal bélelt vaskályhát tönkreteszi
ha én ezzel hozakodnék odafent elő
gondoltam micsoda botrány törne ki
nézd a tápos megmagyarázza
hát kiidegel óbégatná kupecz őrvezető
kidagadó erekkal gumi öntudattal
hangulatkeltő baljós taglejtésekkel
jelezve ez sem tartozik a
megbeszélhető dolgok körébe
meg tud ő más hangot is ütni
akár józanság akár gyávaság vezérel
látom az egészet magam előtt
és fölösleges volna lejátszani
nincs más
emeltem a vödröt kiss honvéd felé
ezzel kell beérnem

14 | A SEMMI ÜGYELETESE

az étkezdéből felhozott karéj kenyereket
tihanics szerette a kályha tetején megpirítani
zsírral átitatva szóva pompás vacsora
só volt sertézsírt tudtam a kantinban venni
csak hogy tihanics fokhagymát akart
ha leültem nyomban megkérdezte
ács van-e már fokhagyma
nincs mondtam kényszeredetten
akkor nem értem mit üldögélsz itt
ekkora nyugalomban
ismertem már ezt a hegyes hangot
kimentem a folyosóra
az alegység-ügyeletessel beszélgettem nem
próbáltam lent a konyhán
a hadtápnak könyörögni
a lépcsőházba húzódtam
ha kijönnek ne lássanak meg
fogságba estem
úgy éreztem
ami körbevesz
fennáll de
nem valóságos
jóval takarodó után óvakodtam csak vissza a
jól fűtött körletbe
egyenletes szuszogás hortyogás fogadott
ültem az üresen álló
alsó ágyon
sötétben felöltözve
mint aki szolgálatot teljesít
a semmi ügyeletes

Fortepan/ Mujzer Péter

15 | NYÁJÁT ŐRZŐ PÁSZTOR

lassuló ütemben nyeldekelt
bennünket az idő
a hirtelen beállt télben
megakadhattunk a torkán
szerencsére december második felében
kaposvárra vezényeltek
egy szakasznyi embert
hogy a hadbírótság fogdáját őrizzék
két váltásban
mert a rendészeti zászlóalj
karácsony és újév között

sok katonát hazaengedett
a vezényeltek biztosan tudhatták
az ünnepekre nem jutnak haza
esély erre amúgy sem volt
ötnapos szabadságot legfeljebb
a tiszteknek fusizók kaptak
ha a telephely-építésről elemelt
majd méretre vágott betonvasakból
ügyes virágtartót hegesztettek
a feleség annyit könnyörgött érte
feketére festve falra szerelve
felmásztunk a teherautóra
1984 rekordhideget hozott
az acélplatón átfagyott a lábunk
míg alsóbbrendű utakon kanyarogva
kaposvárra értünk
ám a laktanyában központi fűtés várt
meleget ontó radiátorok
és viszonylagos béke
a sorakozón azt vitattuk
hány fok alatt engedélyezik
hogyan lehajtsuk a téli sapka fülvédőjét
mert a mínusz tíz már csíp
de a hadbírótság nincs messze
teherautón öt perc csupán
a szakasz élelmesebb fele a tiszteknél
a miénk a sorállománynál
az öregebbek az étkezőben
a kopaszok a celláknál
teljesítettek szolgálatot
az állandó lámpafényben
éjjel mi fűtöttünk a szűk folyosóról

időnként rakni kellett a tűzre
némi tojásbrikettet a szenesvödörből
így legalább nem aludtam el
órák hosszat hallgattam
a zárkából előkanyargó
horkolást fújást szuszogást
mint nyáját őrző pásztor
vagy szolgaszemélyzet
megtudtuk kik ülnek előzetesben
dorogi a sok börtönt megjárt
nagymenő vitte a prímet
látszott neki aztán
nem parancsolunk
kel fekszik ahogy kedve tartja
ő mozgatott irányított mindenkit
levéve rólunk a terheket
mi csak álldogáltunk
mint tíz év múlva
a békefenntartók szarajevóban
de kék sisak híján
a sötét folyosó végén
hosszú fémvályú szolgált
mosakodásra és mosogatásra
feltűnt mindig ugyanaz a
sovány sápatag figura
hajol a tányérok fölé
karikás szemmel
nem néz sehova
minimális kézmozgással
sorra előblít mindent
úgy csináld mintha élnél tarpataki barátom
kiáltotta dorogi öblös hangon

színpadon ágált
a királycsávót alakította folyamatosan
nekünk és fogolytársainak
és sohasem esett ki a szerepéből
tarpataki honvéd
kétségbeesve igyekezett hogy
ne vonja magára dorogi figyelmét
ám zárkatársak lévén ez
nehézségekbe ütközött
ebéd után már ment magától
falfehéren tette a dolgát
igyekezett átlátszóvá válni
nem lehetett szavát se hallani
dorogi így is mindig megtalálta
gyöngye balfasznak mutatta
ellenpontozván saját karakterét
tarpatakit rutintalanként
az mhsz-nél szerzett jogosítvánnyal
sofőrnek osztották be nagykanizsán
s most baleset miatt áll
a hadbírótság elé
dorogi kedvenc témája
önmaga volt
a legnagyobb hangon
a csillagban töltött időről mesélt
nem akar minket megsérteni
de azért az komolyabb hely volt
élénk színekkel ecsetelte
végül abból is mennyire jól jött ki
már ott bent szuperül megszervezte
amit aztán odakint végrehajtott
dorogi elemében volt

zengett a fogda
ritka volt a csendes pillanat
vacsora után mosogatás közben
tarpataki nekem elmesélte hogy került ide
feszített ütemet diktált a parancsnok
s ő súlyos alváshiánnyal
egyfolytában tizenkét órát vezetett
már káprázott a szeme a sötétben
halálos közúti balesetet okozott
ezért került előzetesbe
képtelen tudomásul venni
hogy emberek haltak meg miatta
ő bár holtfáradt suttogetta
azóta se tud rendesen aludni
mert ha a szemét lehunyja
rögtön elvakítják a reflektorok
mindenki azt kérdi persze
hogy mi lesz az ítélet
öblítette el az utolsó tányért
de nem lehet tudni
a fémvályú fenekén felgyúlt habot
csigalassan nyelte a lefolyó
dorogi bajszos feje tűnt fel
a zárka ajtajában
takarodóra felkészülni volt
rá lehet zizzenni a söprűre
tarpataki barátom

16 | BÚÉK

a vezényelt őrszemélyzet nyugalmát
egyetlen kérdés kavarta fel
míg a fogvatartottak nézhették

az étkezde falikonzolra szerelt tévéjén
a szilveszteri műsort
a másik váltás
az őrszobán tartózkodók
nem mehettek át
ott csak a rádiókabaré szórta avas poénjait
ha máskor nem
most szíve mélyéig átélte mindenki
hogyan megfosztották valami jótól
ami fekete-fehéren is
színesebb és elevenebb mint az élet
s ez mélyen
nagyon mélyen igazságtalan
ez volt az első
televízió mellett felnőtt generáció
s a szakasz többsége úgy értékelte
mi kaptuk a legsúlyosabb büntetést
elérkezett az idő
hogyan végre kiálljunk magunkért
ám a parancsnok hajthatatlan maradt
a szabályzat földbevert karói között
a szokásos megoldás született
az öregek odaát tévéznek
gumik és kopaszok maradnak az őrszobán
szilveszter este a priccsen ülve elképzelttem
ahogy tévéműsorvezetők és műsorvezetők
széles mosollyal koccintanak a fogda falán
és úgynevezett villámtréfákat mondanak
a párhuzamos valóságban ugyanis
nincsenek viccek
a képernyőn előkerülnek a pezsgők
búék 1985

nem nagy durranás
legyintett a szomszéd priccsen
fapofával őrtársam a
szabolcsi kopasz

felső kép | Fortepan / Chuckyeager Tumblr

Ács József

LENTI 3.

2020-07-25 | VERSCIKLUS

17 | TEMETŐBEN ÉJSZAKÁZNI

téli napnak az minősül
olvasom ha a hőmérséklet
egész nap nem megy nulla fok fölé

hideg napon az átlag mínusz öt alatt marad
ha mínusz tíz alá süllyed azt
zord napnak nevezik az éghajlatban
abban az évben különösen zord volt a tél
márciusra melegedett csak
mínusz tíz fölé
a harckészültséget azonban
nagy hidegben is fenn kellett tartani
az ügyeletes tiszt jellemzően
éjszaka rendelt el riadót
elvben váratlanul
de a parancsnokok persze
tudtak róla mind és felkészültek
legmegbízhatóbb embereiket
állították szolgálatba
mindenki gyakorlóban aludt
az ablakokat a keretbe vert szegekre akasztott
pokrócokkal kellett elsötétíteni
légitámadás veszélye miatt
ezt is előre megcsináltuk
s ha felharsant a folyosóról a
hetedik század riadó
rohanvást a fegyverszobába
felvenni a géppisztolyokat
az ólomnehéz ládákat levinni
felrakni a köhögő öreg csepelekre
már ha a nagy hidegben
beindult a motor
és ki tudtak állni
riadót különböző fokozatokban
lehetett elrendelni
egyszer el kellett hagynunk a laktanyát is

erőltetett menetben ki a riadókörletbe
az erdőszéli tisztáson
dobkályhával fűtött ponyvasátorban
az öregek és gumik húzzák meg magukat
a kopaszokat őrségbe küldik
míg tart a tempós menet
termelte belső meleg
könnyen veszed
aztán fázni kezdesz
úgy érzed járkálnod kell a hóban
átázott surranódban
aztán leülsz a bokrok
csontváza mellé dőlt
vastag farönkre inkább
összehúzod magad
a sátorból fény dereng
odabent durrog
a környékről gyűjtött
nyirkos gallyakkal rakott tűz
serceg sok sötét káromkodás
a feltámadó szél
az arcodba hajtja a porhavat
mikádóban ülsz
ez a télen viselt kabát neve
japán császárok vagyunk mindannyian
alacsony sorban
ilyen lehet temetőben éjszakázni
fél kettőkor a váltás helyett
parancs érkezett
irány a laktanya
felcihelődtünk
egy óra volt a visszaút

vállunkon fegyverrel
a térdig érő hóban
a zászlóaljépület képzelt célszalagját átszakítva
a túlsúlyos századparancsnok jóformán
ajtóstul esett be az irodába
aznap nem is láttuk többet
beteget jelentett

18 | A PARANCSNOK HALLGATOTT

a második zászlóaljban
még folyt harcászati kiképzés
riadóval indultak hadgyakorlatra
tébolyult kapkodás vezetett
a végtelenségig nyúló várakozásokhoz
egy hét elég volt hogy megtanulják
a vakfegyelem sem fékezi a káoszt
táborfalván az este felállított biztonsági őrséget
másnap reggel hiába keresték
minden nyomot befújta a hó
a sofőr nem talált vissza
az örök közül némelyek
gallyakból raktak tüzet
a mínusz húsz fokban
magukra húzták az utánuk hajított
kincstári takarót
és talpukat a lángok felé fordítva melengették
eleinte tettek a tűzre aztán elaludtak
bakancsuk talpa megolvadt
reggelre befújta őket a hó
akik nem találtak fákat bokrokat
vagy nem vitte az ágat a hadtápkés
vagy elázott a gyufájuk

rövid töprengés után
elindultak valamelyik
látóhatáron pislákoló fény felé
az egyik páros felcsöngette
az éjszakai portást a tejüzemben
a fülke díványán elalhattak
arra ébredtek hogy
szatyrok vonulnak el a szemük előtt
mint a lengyel filmekben
télikabátos asszonyok
az üvegezett ajtó túloldalán
a reggeli műszak
a teológus-tápos páros
másik fénypont felé vette az irányt
s a faluba érve
becsöngettek a plébániára
előtte persze a géppuskát és
a páncéltörő gránátvetőt
gondosan elrejtették
a szomszédos áteresz betoncsövében
a plébánostól vacsorát kaptak
és kialudták végre magukat
másnap tele nadrággal indultak visszafelé
de a havas pusztaságon
ők sem tudtak tájékozódni
végül találkoztak a teherautóval
s az felvette őket
a két csőd pontos fedésbe került
elmaradt a fejmosás
a parancsnok hallgatott

Fortepan/ Magyar Rendőr

19 | KIISMERNI A SODRÁST

ezalatt én lentiben a századszinten
helyettes alegységügyeletesként
őriztem a bútort
a riadó-rendszabályok falitáblája alatt
a laminált farostlemezből készült
levelesládával felszerelt
ajtós-fiókos szekrényt
én voltam a váltás
az ügyeletes éjjel kettőkor keltett
vegyem át a szolgálatot
a folyosó végén
a négyes osztatú ablak mellett
dőlt a hideg
nem lehetett sokáig ülve maradni

fel-alá járkáltam tehát és
kedvenc zenéimet pörgettem magamban
időnként a tükörbe néztem
s hitetlenkedve bámultam a bajszos figurát
gyorsabb így a borotválkozás
és nem néznek táposnak
megtanultam
minden szerep fedezék
hétvégén ha tóth hadnagy lesz
a zászlóalj-napostiszt
inkább szólok az írnoknak és
őrségbe kérem magam
nem hányódom parafadugóként
a viszontagságok hullámain
és nem süllyedek süket kődarabként vízfénékre sem
hogy idegösszeomlással leszereljének
kiismertem a köztes létet
kiismertem a vízalatti sodrást
alkudozom és lavírozok
én is alkalmazkodom
örömmel tölt el
hogy nem töri össze a csontjaimat
hogy úszom az árral s mégis
van némi mozgásterem
jártam fel-alá a csempés folyosón
hajnalban váltáskor szokás szerint
kinyitottam a kulcsra zárt levélrekeszt
és a paksamétát levittem
a parancsnoki épület mögé
az ezredpostára
csillagos éjszaka volt
mínusz harminc fok alatt

orromban a pára
kis jégcsapjai
reggel leadtam a szolgálatot
és hallottam hétvégén megint
tóth hadnagy lesz a napostiszt
az egész zászlóalj
szerette volna gatyába rázni
tudtam már reggel sorakozót tart
addig ismétli a létszámellenőrzést
amíg mindenki elő nem kerül
számon kéri a napirendet
benyit a körletekbe
benéz a szekrényekbe
végül úgyis a kopaszokon csattan az ostor
tehát irány a kettes őrség
szombaton felvesszük
vasárnap leadjuk
irány a lőszerraktár
lerakat a laktanya legszélén
hátránya hogy a
betonoszlopra emelt őrtornyok üvege
régés-rég kitört
nem tartják a meleget
kitalpaltunk az agyagos úton
minket kopaszokat
beosztottak éjszakára
nem tudtam egy váltás kimarad
mert a gumiknak nem akarózik
felkelni és kimenni a fagyba
az igazak álmát alusszák
a fűtött őrszobán
a toronyból jól hallottam

hogy döndül a gőzkalapács
egyenletes ütemben
minden irányból jön a döngés
dübögés a föld alól
elmélyült zsoltosma
bálna szívverése
normál üzemmenet
elképzелhetetlennek tűnt
hogy a lőszerraktárt
bárhonnan támadás érje
néztem a táj
ezüstben fürdő bokrait
de a csikorgó hidegben
nem bírtam sokáig ülve
összekucorodtam
az óratorony padlóján
akár a pajor ha földjéből kifordítják
dideregtem mégis elaludtam
féreg a kozmosz szénporában
reggel volt mikor felriadtam
a bálnaszívverés háttérében
csörömpölve érkezett a váltás
Iacovics őrvezető jött mosolyogva
tudta hogy kint hagytak minket
de kopaszoknak nem tartozik számadással
magyarázkodni a gyengeség jele
gyengének látszani súlyos hiba
ő nem követte el
dermedten tántorogtam
le a vaslépcsőn
azon a télen bármennyit fáztunk
senki nem betegedett meg

az őrszobán felmelegedtem
aztán leadtuk a szolgálatot
a századszinten kitáraztunk
és elszámoltunk az éles lőszerrel
elégedettek lehettünk
elkerültük tóth hadnagyot

20 | LESZERELÉS

februárban robbantak
az utolsó centidarabok
az unatkozó öreg harcsák
elkészültek a cérnaképpel
megíratták a hadastyánnak szóló
gót betűs obsitot az örökölt
körülményeskedő szöveggel
az írnokoktól beszerzett
kiábrándítóan fehér
műszaki rajzlap szélét
antikolták azaz
öngyújtóval végigpörkölték
megrajzoltatták lepedőre
a kötelezőnek érzett
leszerelő zászlót
vonattal és meztelen nővel
ha valami hiányzott
a leadandó felszerelésükből
a szolgálatvezetőnél jegyzőkönyvezték
és meg kellett fizetni
ám ezen nem estek kétségbe
a lelassult mozgású
vén iszapszemű tengeri ráják
megkaparintották a kopaszokét

s némi gúnnal megjegyzték
még bőven lesz időtök
mindent beszerezni
én elmegyek te itt maradsz
csíkos hátú kismalac
nekünk csak múltunk van
nektek csak jövőtök
dolgoztak a rekeszizmok
szilveszteri hangulattól
zengett a folyosó
ahogy az öregek felsorakoztak
hogymár immár civil ruhában
levonuljanak a szintről
a részegen ordító leszerelőt
leparancsolták a teherautóról
két hét fogdát kapott
a többieknek irány a
vasútállomás
megcsappant a létszám
ilyenkor a gumik
hirtelen megöregednek
a kopaszok viszont
kopaszok maradnak
míg fel nem töltik a századot újoncokkal
levonult hát az ár
s mi ott rekedtünk
hiányos felszerelésünkkel
korhadó uszadékfák
a száradó iszapréteggel borított
partszakaszon

Fortepan/ Magyar Rendőr

21 | TÚZRE VÍZRE VIGYÁZZATOK

elindult a hurcolkodás
két hét volt a bevonulásig
újoncok költöztek a helyünkre
egy hónap alapkiképzésre
minket a laktanya átellenes sarkán
a második zászlóalj épületébe
zsúfoltak össze
két század egy szinten
dugig telt körletek
az újdonsült öregek is
szerették a meleget
de a hőmérséklet odakint
hetekig mínusz tíz alatt maradt
a valahonnan beszerzett

szabályozhatatlan olajkályhában
huhogva égett
a harckocsikból a telephelyen
gumicsővel titokban leszívott gázolaj
éjszaka harminc fok volt
trópusi meleg
táncoló árnyakkal és
fullasztó kigőzölgésekkel
telt meg a körlet
a kicsapódott pára keskeny
patakokban csorgott le az ablak üvegén
míg a folyosó elején a mosdóban
a megrepedt strangból szivárgó víz
karvastagságú hurkákban
odafagyott a falra
nem nyúltak hozzá
a jég legalább összefogja
kérget von rá
mint sebre az alvadt vér

22 | MAGUNKRÓL MAGUNKNAK

megkezdődött az alapkiképzés
nem irigyeltük a hóban
csikorgó fagyban bevonulókat
nekünk szeptemberben
még tartott a nyár
egyelőre kopaszként bántak velünk
mégis úgy éreztük
már nem mi vagyunk legalul
a bőrünkön tapasztaltuk
megértettük a hármas rétegződést
az eltérő perspektívákat

a másik században
szép számmal akadtak táposok
nem voltam többé egymagam
közösen mostuk a folyosót
de a lépcsőház felőli végen
épp a fordulóban a kövön
minden húzás nyomán
jeges filmréteg keletkezett
az ügyeletes tiszt
váratlan látogatása után
betiltották a felmosást
ezt is megértük sóhajtottuk
óvatos barátkozásba kezdtem
mert ha a táposok diskurálnak
rögtön találunk nekik tennivalót
a zsigá nevű nyurga tanárszakos srác
gyökössy endre könyvét mesélte
magunkról magunknak
ha befejeztem kölcsönadom
de nem fejezte be és nem adta kölcsön
három nap múlva egész éjszaka hullott a hó
a holdtalan fakó derengésben
sokáig nem jött álom a szememre
talán a hőség miatt
a sarokban dörömbölve égett a gázolaj
az ágyakon letúrt takaróval
szétdobott karokkal
atlétában vagy kincstári pizsamában
horkoltak a hajdúsági szabolcsi legények
aztán magába szívott az örvény
és kisvártatva partra dobott
hetedik-nyolcadik század ébresztő föl

erre a frissen megöregedettek
a másik oldalukra fordultak
a viszonylagos nyugalom percei
a folyosóra kicsoszogva
belebotlottam az írrokba
basszák meg mondta
mi van
felborult a teherautó
tudtuk az újoncok éleslövészetéhez
a nyolcadik század adja a
a biztonsági őrseget
hajnalban indultak a lőtérre
főleg kopaszok táposok
és ahol töltésen fut az út
kisodródtak a kanyarban
legurultak a lejtőn
a teherautó a tengelye körül
mint a mosógép dobja forgott
a plató végén ülő két embert
összevissza verték a rájuk zuhanó
ólomnehéz híradósládák
azonnal meghaltak
zsiga és andrás
micsoda
hallgattunk
a többiek úgy néz ki
zúzódásokkal megúszták
gyengélkedőre kerültek
megfigyelésre
szorongattuk ezt a szót
megfigyelésre
mint marokba gyúrt

taknyos papírsebkendőt
megfigyelésre
a törtcsempés falat bámultuk
a hányásmintás kőpadlót
fent az üvegtégla-sort a neont
lent a kék szegélyt
csak ne kelljen egymásra nézni
minden más lesz mostantól
mondtam
és semmi sem
hallottam valahol a távolban
az irdatlan állat döngöli a földet
hetedik-nyolcadik század sorakozó

Fortepan/ Varga János

23 | FEKETE-FEHÉRBEN

néhányan táposok
fölbballagtunk a gyengélkedőre
meglátogattuk az életben maradtakat
ültek az ágyukon
maguk alá húzott lábakkal
és néztek a levegőbe
kérdéseinkre kurtán válaszolgattak
hamar kifordultunk az ajtón
lebaktattunk a lépcsőn
visszafelé lábunk alatt
mocskos hó csikorgott
a századszinten közben összeállt a kép
nem maradt sofőr
hogyan az őrséget a lőtérre kivigye
végül beosztották
a vezénylésből visszaérkezőt
a gaz 66-ost tegnap estére várták
de a jeges havas utakon
rossz látási viszonyok között
oly lassan haladhatott csak
hogyan hajnali négy volt már
mire holtfáradtan
begördült a laktanyába
muszáj pihennie mondta
a zászlóaljparancsnok tájékozott
nem érdekel
a feladat adott
feltankolva kiáll
és kiviszi az őrséget
a felállítási helyére
végeztem
az ügyeletes szerint a sofőr

falfehéren botorkált
a századszinten
mindent felrakodtak a teherautóra
az őrség is felkapaszkodott
és nekivágtak a hajnali sötétben
a sofőr elbóbiskolt
és jött a kanyar
hónapok múltán láttam meg
borús és hideg tavaszi nap volt
a gépjármű-telephely bejáratánál
a szögacélokból hegesztett hirdetőtábla
kulcsra zárható üvegajtaja mögött
a közlekedésbiztonság jegyében
s az elrettentés nyilvánvaló szándékával
kirajzszögezett fekete-fehér fényképeket
baleseti helyszínelők készíthették
zsiga és andrás
vastag mikádóban
zúzódásoktól felpuffadt arccal
lehunyt szemmel
hevert a hóban
mint akinek komoly dolga van
hallgat valamit és oda is figyel
teljes összpontosítással
a kifürkészhetetlent
füleli csak egyre
mi van odalent
mi van odaát
fiúk

24 | HOGYAN

hogyan éltünk ökölbe szorult kézzel
hogyan keltünk fel és borotválkoztunk
hogyan vonultunk le alakzatban reggelizni
hogyan sorakoztunk az étkezde előtt
kiigazodva feltakarva
előre nézve a kocsonya üvegén keresztül
hogya a sapkát vezényszó
alakias végrehajtása után
fejfedőnket övünkbe gyűrve
fejet hajtva lóduljunk előre
s a benti sorral eljussunk
a lambériázott falhoz
a széles kiadópuh elé
hogyan ettük a hosszú asztalok mellett
fémtálcákról mustárral
háromhatvanas kenyérrel a debrecenit
vagy hagytuk meg
a sorállomány többségével együtt
az emberszaláminak nevezett felvágottat
hogyan szürcsöltünk hozzá
műanyag bögréből
gőzölgő tűzforró céteát
míg fel nem harsant a
hetedik század
egészségére fel kivonul
másként zajlott minden ugyanúgy

fenti kép | Fortepan/ Mujzer Péter

Ács József

LENTI 4.

2020-07-29 | **VERSCIKLUS**

25 | EZ A MAGA KATONÁJA?

az ezredkonyha baptista kazánfűtője
fél év elteltével is
szerény maradt és alázatos
az étkezde túloldalán
a fekete kapu és drótháló mögött

láttam néha szenet talicskázni
nyugodt és egyszerű mozdulataival
ez a különös szelídség ámulatba ejtett
nem akadt hozzá fogható
a tápos ezredtávíró
saját bevallása szerint
buddhista volt
kopaszra nyírt fejjel
folyton mosolygott
és ingatta hozzá a fejét
mint az indiaiak
de ott bujkált a gúny
a szájszögletében
kiss tibi viszont
nem ismerte az iróniát
ráköszöntem beszélgettünk
bibliaolvasásra hívott
vacsora után
bekopogtam a vasajtón
letemem hozzá a
harminc fok melegbe
láttam a réseken a kokszot
pokolvörösen izzani odabent
ám kint békét és nyugalmat árasztott
a szépen felsepert beton
a kazánsor előtti padon böngéztük károli
műbőrbe kötött hártypapírra
apró betűkkel nyomtatott szövegét
sidrákot misákat és abednegót
mert nem hajoltak meg és
nem imádták az óriás arany állóképet
nabukodonozor tüzes kemencébe vetette

a három férfi azonban
föl-alá sétált a lángok között
és nem égtek meg mert
velük volt negyedikként valaki
a király szavára sértetlenül jöttek elő
még a tűz szaga sem járta át őket
röviden imádkoztunk
búcsúzaskor fél veknit
nyomott a kezembe
kigomboltam a zubbonyomat
és belecsúszattam
időközben teljesen besötétedett
töprengve indultam visszafelé
talpam alatt ropogott a szénpor
a gyér lámpafényben főtiszt közeledett
ijedten tisztelegtem
katona
megismertem az éles hangot
a laktanya egyik híresen szigorú
parancsnokáé volt
ez csehi őrnagy
az ezredtörzs főnöke
parancs feleltem
hozzám
sapka nélkül tiszteleg
hol kapott kiképzést maga?
miért nincs magán sapka?
kigombolt zubbonyban
hogyan néz ki?
vegye ki amit dugdos
előhúztam a kenyeret
na jöjjön velem

melyik alegységhez tartozik
ki a maga parancsnoka
öt perc múlva már
az őrnagy irodájában álltam vigyázzban
magához rendelte a zászlóaljparancsnokot
nézze csak meg főhadnagy elvtárs mondta
nézze csak
ez a honvéd a maga katonája?
a főhadnagy végigmért
jelentem igen
no akkor gyönyörködjön benne
sapka nélkül cselleng összevissza
mint aki lakodalomból jön
kigombolt zubbonyban
a laktanya területén
alakiatlanul
fegyelmezetlenül
maga szerint rendjén van ez?
jelentem nincs
akkor?
csönd
akkor?
újabb csönd
akkor pedig tartson
nagyobb fegyelmet
a katonái közt
távozhatnak
a folyosón a főhadnagy kis híján felrobbant
hogy épp előttem alázták meg
remegett a szája széle
savószínű szemében
ponttá szűkült a pupilla

maga szerencsétlen barom
mondta lefelé a lépcsőn és otthagyt
még megbüntetni is elfelejtett

26 | A HIVATALNOKI KAR

úgy gondoltam végig legalul leszek
akit rúgnak és már nincs kit rúgnia
leszek a vég ahol csattan az ostor
csak ostort ne kelljen forgatnom soha
szélben pörgő sodródó szemét
árok alján összegyűlt víz
zsigáék halála mindenkit felkavart
felbolydultak a táposok és teológusok
mind az írnokok
ők beláttak a színpalak mögé
beszélgetni kezdtünk
s mert véget ért az alapkiképzés
a visszaköltözés után
feltárult előttem az ismeretlen
és valószínűtlen másik világ
az alagsori kisz-klubban bungizó büfés
imre a helyéről kirobbanthatatlan stúdiós
jó lesz nekünk
hallgattuk a hangfalak közt
tdk kazettáról
az európa kiadót
idegen ködökbe utazgatunk
és ha ott jobb
hát ott maradunk
imre szerzett füvet
zolival az írnokunkkal
szívták vasárnap délután

magukra húzták a füstöt
mint közös télikabátot
jó lesz nekünk
jó lesz nekünk
csak előbb lágyan tönkremegyünk
hallgatták a fotel mélyéről
te se engem én se téged
minket már a bűn se véd meg
máskor nina hagen
poszt-punk zenéje szólt
ez a jereváni rádió adása
és benne a hírek
sustorogta rekedtes férfihangon a díva
német-angol-orosz keveréknyelven
vartyogva ígért küszöbön álló
harmadik világháborút
brezsnyev az újraegyesítést fontolgatja
sistergett refrénként
pikáns ötlet volt ilyesmit hallgatni
a varsói szerződés tagállamában
első lépcsős alakulatnál
a lambériával burkolt
kisz-klub magnóján
a dressúra közepén
kóstolgattuk az édes nihilizmust
de nem füveztem velük
és nem ittam alkoholt sosem
máig mennél kegyetlenebbnek tűnik a világ
annál kevésbé vonz a bódulat

egyik este nagy nyüzsgés támadt
lestrapált tévé érkezett
a szolgálatvezető szerezte valahonnan
az állomány a folyosó végi
körletbe gyűlve nézte stokiról
mákosan szitáló fekete fehérben
az osztrák tévén sugárzott akciófilmet
nem kellett hozzá nyelvtudás
a körletajtó mögött lövések dördültek
autós üldözés tömegmészárlás zaja
én odakint örültem
az ajándék békességnek
az írkokok megnyugtattak
ha a parancsnok nincs már bent
nyugodtan el lehet tűnni
a századszintről
az ügyeletesnek
mondasz valamit
csak alkalmas ürügy kell
amibe nem tudnak belekötni
az előző időszak távoztával
átrendeződtek a beosztások
zolit megtették századírknak
s ő beajánlott maga mellé
bekerültem hát legalulra
egyfajta kishivatalnoki karba
a kiöregedett gumik
akik azelőtt lekezelően bántak velem
meg akarták őrizni fölényüket
de azt képzelték van befolyásom
odavetették hát a folyosón
zsinóron pörgetve kulcscsomójukat

hé ács intézzél mán valami szabipapírt
nem volt beleszólásom
mégis más perspektívából láttam
az emberi gyarlóságot
a szolgálati szabályzat ideálvilágát
és az élet kisszerű szempontjait
a kínálkozó stratégiákat
a ravasz lavírozást
az ügyeskedést
a törleszkedést
a méltóság megőrzésének útjait
a semmibe hullást
hirtelen tanúja lettem mindennek
láttam a forgolódást
ültem a hírek áramában

Fortepan/ Mujzer Péter

27 | ÚGY TENNI MINTHA

zászlóaljunk tüzérparancsnoka
az írkok szerint kevés szavú
művelt és értelmes ember
a laktanyakapu túloldalán
saját lakásán a nőtlen tiszt szallón
szolgálati fegyverével főbe lőtte magát
az egyik tápos komendáns
takarította fel az agyvelejét
azonnal kiadható szabadság fejében

a zászlóaljírnoaktól hallottuk
hogy néhány hónap múlva
miniszteri szemlét kap a laktanya
zsigát és andrást a néphadsereg
saját halottjának tekintette
katonai tiszteletadás mellett
vehettek végső búcsút tőlük a családtagok
ám az ügy még nem ért véget
zsigá apja botrányt csinált a minisztériumban
s az olyan magas szintre ért
hogyan döntés született
kivizsgálják a lenti állapotokat
nem hihetjük semmiképp mondom
hogyan odafentről igazságot tesznek
jelentsen bármit az igazság
és fogjuk fel a tételét bármilyen jelképesen
ahogy a két fiút sem támaszthatják fel
a tüzérek parancsnokát sem
dehogyan
a szemlék természetrajza más
igyekeznek majd a párhuzamos világokat
egymásba préselni
a papíron megtervezett és az elevent
a rend és fegyelmezettség jegyében
síkba lapítani a világegyetemet
hasztalan
de legalább úgy tenni mintha
a szemle nem hoz változást
hisz erről szólt minden percünk
minden riadóbegyakorlás és sorakozó
úgy tenni
mintha a fejünk felett

gombnyomásra indított
megnyerhetetlen háború kimenetele
a katonai helytálláson múlna
mi a keménység és fegyelmezettség értéke
az egymásra meredő atomrakéták
roppant falloszai tövében
ahol egyetlen reményünk
az impotencia

28 | FIKCIÓK

a kiképzési terv kitöltött
és falra kifüggesztett
előregyártott nyomtatvány
a heti foglalkozások tematikájával
ám mivel a század építő feladatokat látott el
heti foglalkozások híján
kiképzési tervek sem készültek
üresen állt a tábla hónapszám
a folyosó falán
a közlő minisztériumi szemle részleteit
a parancsnokok sem ismerhették
mire terjed majd ki az ellenőrzés
senki sem tudta
a minisztérium sem
ez a pánik pompás táptalaja
beköszöntött a nyár
fény derült jónéhány
nemhogy nem vezetett
de föl sem fektetett nyilvántartásra
elő kellett állítani hát papíron a múltat
kimutatni a szabályszerűt
a parancsnokok fejében

kóboráram módjára keringett éjjel
minden lehetséges mulasztás
a felgyülemelő munka pedig
a nehézkedés törvénye szerint
legalulra szivárgott
így végül én a segédírnok alhonvéd
állíthattam össze a század kiképzési tervét
a kezembe nyomott könyvből
fél évre visszamenőleg
gyorsan rájöttem ha a
lepedő nagyságú nyomtatványokat
a szokásos módon kézzel kell kitöltenem
az elvárt külalakkal
ne látszódjon hogy sebtében készült
sohasem végzek
a zászlóaljírnökiban viszont
láttam széles kocsijú írógépet
félbehajtva épp
bele tudtam fűzni a papírt
reggeltől késő estig írtam ott
a talált szövegekre épített
posztmodern montázselsű fikciót
biztos voltam benne
a profán breviáriumnak
nem lesz egyetlen olvasója sem
az asztalfióknak írok
mondhatni jól szórakoztam
miközben hamisítottam és hazudtam
de nyomasztott
részt veszek a látszatkeltésben
alkotója lettem a rendszernek
nem pusztá elszenvedője

parancsra tettem
persze
én is azzal nyugtattam magam
ahogy az írkok mindannyian
tét nélküli hazugságok ezek
lényegtelenek
gúnyos vigyorral tetőztük be
a teljes abszurditást
kárörömmel figyeltük
hogy látástól vakulásig dolgoztatnak bennünket
református teológus barátunk
egész nap terveket és táblázatokat rajzolt
hengerekből kitekert hatalmas dipákra
rotring vonalzóval drága csőtollkészlettel
babramunka és a legkisebb figyelmetlenség is
rögtön megbosszulja magát
nem irigyeltem
de nem hibázott
azért meg irigyeltem
minket is utolért a feladat
századszintű dokumentumok
vastag fekete keretben
mint a gyászjelentések
némelyik nejlonba kötve
mint füzeteim az alsó tagozatban
éjfélkor valamelyik elrontott borítót
kellett volna újrakezdeni
de bedobtam a törülközőt
már káprázott a szemem a neontól
mondtam zolinak ideje aludni
hagyjuk a fenébe mondtam
kár elpakolni mondtam

reggel úgyis innen folytatjuk
zoli ráállt
jól van
leoltottuk a villanyt bezártuk az irodát
és beájultunk az ágyba
reggel éktelen ordításra ébredtünk
írnok!
összekaptam magam
hunyorogva néztem
a folyosó végén ellenfényben
a zászlóaljparancsnok jellegzetes
huszártisztszerű alakját
gyakorlóban antantszíjjal
ahogy kihúzta magát
az iroda tárva
kinyitatta az alegység-ügyeletessel
savószínű szem meredt ránk
jelentsék mi ez az ocsmány kupleráj
szűrte szavait a bajsza alatt
jelentem nem végeztünk
szóval nem végeztek
ez maguk szerint indok rá
hogy szanaszét hagyjanak
páncélszekrényben
szigorúan elzárva tartandó dokumentumokat?
titokvédelmi rendszabályok megsértése
hét nap fogda
mindkettejüknek!
holnap reggel meg is kezdik
a letöltését
és azonnal tegyenek rendet
maguk szerencsétlenek!

sziszegte
érthetetlen
állapítottuk meg aztán
az írnokokkal a zászlóaljirodán
sohasem láttuk még ébresztőre bejönni
ekkor benyitott a zászlóalj törzsének főnöke
ő nyíltabb és barátságosabb ember volt
még becenevet is kiérdemelt
pásztor csacsiként emlegették
a háta mögött
míg a parancsnokot csak vezetéknévén
két kurta szótag
pálcacsattanása
pihenj folytasd tovább
most jövök a megbeszélésről
lábom lőjök magunkat mondtam
ha most küldjük fogdára az írnokokat
a legnagyobb dologidőben
a szemle előtti utolsó héten
majd ha megkezdődik
bevonulhat előbb az egyik aztán a másik
mert valakinek dolgozni kell
elviharzott
megnyugodtunk
hajnalig ugyanis
nem tudtunk volna mindent befejezni
miközben vonalakat húztam a dipára
azon tűnődtem
lám elismerték hogy függenek tőlünk
tehát nem tehetnek meg mindent velünk
ez nem revans és nem elégtétel
annál sokkal fontosabb

kis lépéssel közelebb kerültünk
a valóság elismeréséhez
és ez felszabadító
az igazság szabaddá tesz
minket a hazugság tart fogva
lám én is hozzátettem a magam sárgalacsinját
börtönünk tapasztott falához
a kiképzési tervekkel
és akad még munka bőven
hétfőn indul a szemle
vasárnap estig mindennel elkészülünk

Fortepan/ Mujzer Péter

29 | A PÁRHUZAMOS VALÓSÁG KULCSAI

én kezdtem a fogdát
hétfő reggel a szabályzat szerint jelentkeztem
a kiszabott büntetést letölteni
hétvégén lázas munka folyt a laktanyában
fehér csíkokat húzni az alakulótér betonszegélyére
kékre pingálni minden létező fémtárgyat
olajfestékkal rá a rozsdára
elég ha messziről vadonatújnak hat
elég ha két hetet kibír
ha véget ért az örült mázolás
mindent derékszögbe párhuzamba
reggelre csillogjon mindenki bakancsa
mint a salamon töke!
a bizottság érkezése bármikor várható
meghalljuk majd a kürtjelet
én leadtam a derékszíjamat
előírás szerint kifűztem a surranót is
derékszíjat fűzött nem viselhet a fogvatartott
nehogy a zárkában felakassza magát
végigcsattogtam a
felmosástól nedves
öntöttbeton folyosón
jöttek a fogdaélet alaptrükkjei
napközben a priccset felhajtva
falhoz lakatolva kell tartani
a fogvatartott nem heverészhet
csak stokira ülhet
de minden cellában
kézről kézre adták a szöveget
amivel a megpiszkált elzett lakaton
felpattinthatuk a zárat
a jól bevált gyakorlat felett

szemet hunyt minden fogdaórség
ha netán az ügyeletes tiszt
ellenőrzést tartott
az őrszemélyzet vezényszavait
majd a rács zörgését hallva
minden zárkában
egyszerre csapták fel a priccseket
s ez hatalmas robajjal járt
de a tiszt ha körbesétált
mindent rendben fellakotva talált
nyilván tudta miről van szó
nem most jött le a falvédőről
de a szögek motozáskor sem
kerültek elő
a párhuzamos valóság kulcsai
sosem számolták fel a
kettős világot
sosem rendeltek el
lakatcserét

30 | KELLEMESEN HÚVÖS

télen ezek a cellák
sejtettük egészen más
arcukat mutatják
nyáron azonban
harminc fok fölött
a fogdaépület hűvöse
mint megállapíthattuk
kellemes
kedden az ebéd utáni
mosogatóra készülve
az őrszoba ablakából

az alakulótérre láttunk
ott állt az ezred felsorakozva
alaki szemlét tartottak
teljes felszereléssel
lassan haladt
kipakolt málhazsákok
sokadik óra a tűző napon
a hűvös fogdaablakból
láttam mindenki szédeleg
švejkbe illő fordulat
csak hogy belőlem hiányzott švejk
mindent saját képére formáló
pofátlan talpraesettsége
én szégyelltem magam
hogyan itt vagyok
nem az én érdemem
és nem az én bűnöm
rettegtem nehogy ezt is
valahogy megtorolják
és száraz torokkal hallgattam
hogyan döng dübög a föld mélye
hogyan dolgozik a gőzkalapács

Fortepan / Urbán Tamás

31 | A MOZGÓSÍTÁS

szombat délután
a piszkosfehér cellafalat néztük
fenn a kék ég kis kendődarabját
az ablakként szolgáló nyílás keretében
mikor mozgást hallottunk lábdobogást
odakint megcsörrent a rács
nyomban felpattantunk a priccsről
és fellakatoltuk
de csak az őrség közeledett a hírrel
az ügyeletes tiszt riadót rendelt el
a szemle keretében
ellenőrzik a harckészültséget
tudtuk minden riadónál
meghirdetnek korlátozásokat

nem kell például felállítani
a mozgósítást végző csoportokat
vagy nem kell a fogdáról kihozni
a büntetésüket töltő katonákat
ezúttal egyik korlátozást sem rendelték el
visszakaptuk a fűzőt
és a derékszíjat
irány a zászlóaljépület
a mozgósítást végző csoport
elmésem a büféből a stúdiósból
és csupa írnokból állt
távollétem alatt
engem is oda osztottak be
a parancsnok századost
állítólag alkoholizmusa miatt
helyezték lentibe
gyenge beteg ember volt
megroppant belerokkant
mi nem hagyjuk el a laktanyát
mint a többiek
nem vonulunk ki a
valamelyik ligeterdő szélén kijelölt
riadókörlétebe
hanem a negyedik szinten
a folyosó végén kialakított
raktárhelyiségben készülünk
a mozgósítottként érkezők fogadására
hogy lajstromozhassuk és felszerelhessük őket
az a korlátozó rendszabály viszont
miszerint ténylegesen
senkit sem kell mozgósítani
érvényben volt

tudtuk tehát hogy nem jön senki sem
ellenőrző előjáró nem mutatkozott
ültünk a ruhák bakancsok bűdös
vegyszeres öltözékek közt
előbb félhomályban
este gyertyafényben
tudtuk jól
a pokrócokkal elsötétített raktárban
villanyt gyújtani
s ezzel bombázóknak
célpontot szolgáltatni tilos
a kutya sem nézett felénk
vacsorára megettünk hidegen néhány
porlepte babfőzelék-konzervet
az úgynevezett m-zárolt készletből
tíz éve lejárt mind
ültünk és kókadoztunk
árnyékunk hajladozott a falon
táncolt lengedezett a
láng mozgásának ütemére
nyughatatlan szürke alakok
óriás figurák leskeltek át a vállunk felett
a puffadt arcú százados
éjfél közeledtével
meggyőzte magát hogy
a szemlebizottság nem kíváncsi ránk
engedélyezte hogy egyelőre
nyugovóra térjünk
elsétáltunk a folyosó elejére
és kinéztünk az ablakon
az ezred elhagyta a laktanyát
mindenütt sötét volt

és halálos csend
csak mi heten éltük túl
az atomháborút
már nincs kit mozgósítani
mert mindenki meghalt
lehullott a neutronbomba
úgy jártunk-keltünk
a néma és sötét épületben
mint véletlen túlélők
az óvóhelyen
talán mi sem leszünk
kivételek
talán megkaptuk mi is
a végzetes dózist
elindult bennünk észrevétlen
saját pályáján a roncsolás
az elgurított vasgolyó
a föld alatt nincsenek társak
talán csak zsigá és andrás
ők állnak falfehéren
az egyik ajtó mögött
többet tudnak nálunk de
nem szólnak
nem beszélnek
most ők az örök és felügyelők
ezen a tájon
a százados is megroskadt
de rettegett az ellenőrzéstől
és nem mert lefeküdni
mi benyitottunk a szomszéd körletbe
és bezuhantunk az ágyba
úgy aludtunk

zubzonyban nadrágban és bakancsban
sapkánkat a derékszíjba tűrve mindannyian
mint a föld alatt

32 | FINÁLÉ

mire felébredtünk
már hétágra sütött a nap
a pokrócokkal elsötétített körletbe
itt-ott csíkokban betört a fény
bebotorkáltunk a raktárba
leültünk a faládákra
kanálgéppel felbontottunk néhány
m-zárolt gyíkhús-konzervet
hivatalosan vagdalthúst
de a hivatalosság nem volt sehol
ha megálltunk az evésben
csak madárccsicsergés hallatszott
előreballagtunk a folyosón
a lecsúszott százados
akinek már
alig volt több tekintélye
a sorállomány előtt
mint az őrmestereknek
ott állt és bámulta meredten
az árokkal szegett üres utakat
gyötrelmeinek színterét
nem jött ellenőrzés
megsajnáltam
és akkor
megborzongtak a fák
feltámadt a reggeli szél
az égen néhány

báránfelhő úszott
eltűnt a gőzkalapács
eltűnt az irdatlan állat
senki és semmi nem
döngölte a földet
semmi dübörgés
nem hallatszott más
csak a lombkoronák zúgása
meg a madarak éneke
mellékessé vált hogy
estefelé visszaszivárognak
a titkos riadókörletből a
harcjárművek meg a teherautók
mint megszálló csapatok
a néma városba
mellékessé vált mert én már
a túloldalról néztem
szemléltem mindent

felső kép | Fortepan/ Erdei Katalin